

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben”)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

A szőlő mint dísz.

Alig is van kellemesebb esemege, mint az illatos mézédés s még hozzá gyönyörű kinézésű szőlőfürt.

Alig van ember, aki a szőlőt ne kedvelje, s ha maga a családfő vagy a háznak ura nem volna barátja annak az ingerlő kinézésű szép szőlőnek, úgy kedvelik azt a házhoz tartozók: s ezért ennek a nemes és kellemes gyümölcsnek nem volna szabad hiányozni egy háznál sem, ahol a szőlőt megél, ahol gyümölcse beérik.

És mégis azt tapasztaljuk, hogy mily felette kevesen foglalkoznak ezzel az egyébként díszet is adó szőlő termeléssel.

Nem a nagyban, nem a bortermelés érdekében szőlők e helyütt fel, de a lugos művelés melletti esemege szőlő termelése érdekében.

Hazánk déli és délkeleti sőt még a nyugoti vidékén is mindenütt megél és legtöbb helyen díszlik a szőlő. S mégis mily kevés házat látunk ahol szőlőlugosok foglalnak helyet.

Falvakon a község házánál, a tanító- és paplaknál mindenütt elférne néhány töke szőlő, melynek hajtásai a házoldalát befutnák díszitenék, s kellemes gyümölcsével fizetné a fáradságot.

Csak egy kis jó akarat kell, s nem lesz alkalmas helyen telek tulajdonos, kinek épületét szőlőtő ne díszítse.

Kevés költséggel könnyen el lehet érni azt, hogy az épület körül, a házhoz szükséges esemege szőlő megteremjen.

Ha már a buzdítás céljából idáig eljutottunk, be kell mélyednünk abba is, hogy milyen faj szőlőt és miként ültessünk és miként gondozzuk.

Én részemről falmelleti lugosnak, egyedül és kizárólag a rozsdás muskolat szőlőt ajánlom.

Ennek sok oldalú jó tulajdonságával alig mérközik bármely új agyondicsért faj.

Ez a rozsdás muskolat nem egyéb, mint a régi közönséges muskotály, melyet azért neveznek rozsdásnak, mert ha fürtjei megérnek: a bogyók a napsütötte oldalakon rozsdás szint nyerne és pettyesek lesznek.

Ez a legillatosabb, beérve a legédesebb szőlőfaj. Ami legfőbb, legtöbb csemege faj rug, elhullatja virágát s így ritkás szemű fürtöt hoz; — míg ellenben a rozsdás muskolat sohasem rúg, mindig egyenletesen s felette dúsan terem.

Aki ezen vagy más csemege faj szőlőt akar ültetni háza körül, az a keletnek vagy délnek való oldalt használja annak; éjszának fekvő oldalon, hol a nap fénye és melege nem éri: szőlőlugost ültetni helytelen.

Most ősszel korán ásassuk ki a gödröt a kész gyökeres ojtványoknak, és annak idejében ősszel rakjuk bele a csemege ajtványt. Fedjük be egészen, azután hagyjuk tavaszig így piheni.

Tavaszkor kibontjuk, megmetszük s az év folyama alatt többször megkapálgatjuk s ha kell öntözgetjük.

Ennyi az egész, amiért azután 3—4 év múlva nemcsak szép lombjaival díszíti hajlékunkat, de kellemes gyümölcsében is részesít.

8—10 ilyen tőke elég egy nagyobb épület befutására, s **elég** arra, hogy a házat szép gyümölcsessel el lássa.

Ha azonban valaki tovább akar menni, s például kertjében séta-lugast akar telepíteni, itt sem szabad a tőkét közelebb ültetni egymáshoz mint 2 méter, hogy úgy a földben, valamint fönt is jól fejlődjék.

A sűrűn ültetett tőke amint nem bír a földben terjeszkedni, hasonlóképen gyengén terjeszkedik a lombozatban és termésben is.

Egyéb tulajdonságai mellett még azért is alkalmas a rozsdás muskolat, mivel annak fája nagyobb hideget bír kiállani, s tovább ellenáll a fagynak.

Ebből a nevezett fajból van három féle. Az egyik a sárgás, a másik a piros, a harmadik a fekete muskolat.

A sárga legdúsabban terem, a piros szintén dúsan terem

és felette szép színű, íze épen olyan mint a sárgáé. A fekete sokkal apróbb fürtöket hoz, nem terem oly dúsan és azután nem is oly kellemes mint a két előbbeni.

Lehet-e szebbet képzelni, mintha egy séta-lugos, mely egyébként lombokkal borítva van, közte a gyönyörű piros és sárga vagy fehér szőlőfürtök csüngenek.

Ha valaki épen nem kedveli a muskotat illatu szőlőket, hát a sok száz fajból válaszson.

Azután jönnek a díszesebb szőlőfajok, mint a sárga és az egészen új piros napoleon.

Ha az sem tetszenék és késői fajt is kívánna ültetni. hogy így állandóan legyen csemege szőlője, akkor így kellene össze állítani.

Korán érőből — Madclein angevinából keveset, mert a Chasseles csakhamar követi s mert felette rug.

A madalein angevinát követné a zöld és piros Chasseles. Ez eltart addig míg a muskotatok érnek.

A genuai muskotat és a Domaskusi muskotat szintén a leggyönyörűbb szőlőfürtöket hoznak. Ezek ugy szeptember vége felé érnek, mikor már a rozsdás muskotat beért.

Ezeket követi a piros és fehér kecskecsecs, mely egész október hó végeig a tőkén lehet.

Igy azután beosztottan augusztus hó közepétől egész október végeig, tehát 2 és fél hónapig élvezhetjük tőről a csemege szőlőt.

A bakator.

Bakator van kétféle; az egyik fehér, a másik piros bakator.

A bakator szőlő egyes vidékeken pankota név alatt ösmcretes; valószínűleg azért, mert Pankota vidékén termelték különösen nagyban a bakatort, s azon vidékről került az ország más részébe.

A bakator, különösen a piros kitűnő csemege szőlő, s elég vastag héja miatt télen át is eltartható.

Bora aranysárga, nagy szesztartalmú, igen kellemes.

A fehér bakator hasonlóképen jó bort ad, csak hogy ennek nem aranysárga, de fehér bora van. Kisebb czukor és szesztartalma van, mint a piros bakatornak.

Mindkettőnek azonban az a nagy hibája van, hogy virágzásban rug, s többször igen ritka bogyojú fürtöket hoz, mely semmiképen sem fizeti ki magát.

Bár lugos mellett is szépen diszlik, de mind a mellett a hosszú csapokat nem tűri, s így inkább több apró, mint kevés hosszú csapra metszendő.

Elejét lehet azonban venni a rágásnak úgy, hogy nem magában, de más nemes oly fajok közé ültetjük, amelyek virágzásakor nem rugnak, azaz viárgjukat nem vetik el.

Különösen jó diszlik a három magú, azaz nemes kadarka között. És ez azért van, mivel a kadarka virágzásakor annak dus porát felveszi és ezzel megtermékenyül. De ha magányosan ültetik, nincs meg a kellő siker.

Akik ezen fajt több év óta ojtják, látják a fényes eredményt. Ez évben a 3 éves ojtványokon 3—4 kiló szőlő is termett.

Bár ezen szőlő korán érkezik, de azon tulajdonságánál fogva, hogy héja elég vastag, nem rohad, s így tetszésszerű ideig a tőkén hagyható.

Nem azt kell ám érteni a vegyes ültetés alatt, hogy össze-vissza ültessünk bakatort különösen akkor, ha azt előbb mint esemege szőlőt szándékozunk leszedni, mert akkor a tőkék összekeresésével az egész szőlőföldjét összetapossuk, s így alkalmat nyújtunk a tolvaj kezeknek.

De úgy kell ültetni, hogy a bakator egy sorba ültetessék végig, s ha a szőlő 20 soros, úgy a közép 9 vagy tízedek sorra. Azután az utolsó kapálás alkalmával, a bakator melletti oromot széthúzzuk, s egyes-zéllé csináljuk, s azon át járva szedhetjük le az érett szőlőt.

Ha sűrűbben ültetünk, úgy az utolsó, érés alá való kapálásnál több ormot huzunk szét.

Ajánljuk tehát e fajt, különösen a piros bakatort a mondott eljárás mellett termelésre.

A szőlő telepítés.

Legujabban a felett elmélkednek a szőlészek, és azt tárgyalják a szaklapok, melyik telepítési módozat előnyösebb: a kész ojtványok elültetése-e avagy a ripária ültetés és helyben ojtás?

Úgy az egyik, mint a másik mellett sokat lehet felhozni.

Vegyük tehát mi is ezt tárgyalás alá.

Elvitázhatlan tény az, hogy aki kellő pénzzel rendelkezik annak sokkal előnyösebb a kész ojtványok kiültetése; mert szőlője egyenletesebb lesz, s a mi fő, felettebb kevesebb bajjal, fáradsággal jár. Különösen alkalmas ez azoknak, akik szőlőjüktől távol laknak, s nincs alkalmuk a különböző időben teljesítendő, különböző ojtási munkálatok helyességét ellenőrizni.

Alkalmas azoknak, akik oly vidéken laknak, ahol kevés alkalmas munkáskéz található. Mert a kész beültetett ojtványok gondozását megmunkálását kevésbé szakértők is teljesíthetik.

Ezt ezelőtt három évvel is megírtuk, és azt mondtuk, hogy ezen eljárás csak a pénzzel rendelkezők receptje. Csak is a kevesebb pénzzű emberek receptjeül mutattuk be a helyben ojtás keresztül vitelét.

Aki kész ojtványnyal telepít annak a földfordítás elkerülhetlen, mert vétek volna a drága kész ojtványokat fordítatlan földbe ültetni.

Aki kész ojtványokat nagyon természetesen fordított földbe akar ültetni, annak számot kell vetnie magával s készen kell lennie arra, hogy egy magyar hold terület betelepítésére még a mai előre haladt viszonyok között is, legkevesebb 600 forintot készen tartson.

Hány és hány szőlős gazda van aki ezen összeggel nem rendelkezik és még is telepíteni akar.

Nem mondunk sokat, midőn azt állítjuk, hogy a szőlészek között legalább 50—60% van, aki egy hold terület betelepítésére 600 firtal nem rendelkezik.

A legnagyobb része a szőlészeknek kisebb területekkel, mondjuk 3—6—8 hold szőlőfölddel rendelkezik.

6—8 hold szőlő elég volt arra, hogy a kisebb szőlész abból családját fentartsa. Most, midőn a filloxera ezen területet tönkre tette, és jövedelem nélkül állt, hol vett volna egy hold terület telepítésére, mondjuk 600 forintot? Hol akkor, midőn legtöbben a mindennapi kenyeret is alig bírták előállítani.

Ne beszéljünk lóhátról, ne beszéljünk a levegőbe.

Némelyek olyan könnyen odavetik, hát ne telepítsen egy holdat, ha nincsen 600 frtja, elégedjék meg 100—200 □ öllel.

Nohát az nagyon szép így el mondani, de a gyakorlat egészen másra tanít.

Ha valaki 100—200 vagy 3—400 holddal kezdi a telepítést, mikor ér oda, hogy szőlőjeit rekonstruálja?

Azután ahhoz a *kisebb telepítéshez is kell pénz?! Azután sokan vannak és voltak, akik még ehhez a csekélyebb telepítéshez sem rendelkeztek pénzzel.*

Ne szépítsük a helyzetet.

Vannak szőlőtulajdonosok, akiknek egyéb foglalkozásuk is van, és ezek más úton is keresnek pénzt; de ismét ezek között is sok van, aki kisebb erővel iparkodott és iparkodik célt érni. Inkább tűr és várakozik a biztos sikerért, minthogy egyszerre nagyobb összeg kiadást tegyen.

Emlékezzenek csak vissza t. olvasóink arra, midőn azt mondtuk, hogy a gőzekével való szántás mily pompás dolog, s mennyivel fölötte áll egyéb szántásnak! . . . De hát teheti-e azt minden gazda?! S így ennek hiába, négy ökörrrel szánt.

De hát hányan vannak, akik sem négy, sem két ökörrrel nem rendelkeznek, csak is két lovaeskájuk van, hát ezek ne szántsanak, ne veszenek? Oh igen, ezek is szátanak- vetnek s munkájok után megélnek.

Igy voltunk így vagyunk a szőlőszettel.

Akiknek nincs pénzük a fordításhoz és nincs pénzük a gyökeres ojtványok beszerzéséhez avagy előállításához, azok is ültessenek létesítsenek úgy, a hogy lehet, úgy ahogy a körülmények engedik.

Kitartó munkásságuk eredménye a kész szőlő lesz, mint azt eddig sokan igazolhatják. De mi is igazolhatjuk, mert mi is telepítettünk fordítatlan talajba, és helyben eszközölt ojtásokkal és hála Istennek most is szüreteltünk, s ez évben már szép termés fizeti fáradságunkat.

Azt mondani tehát, hogy csak az ültessen, akinek kész összeg pénze van; lelkiismeretlen. Telepítsen mindenki, úgy ahogy teheti, mert itt van annak a közmondásnak nagy igazsága: *a gazdugoknak ahogy tetszik a szegényeknek ahogy lehet.*

És még másik oldala is van a dolognak.

A kevés pénzzel vagy jövedelem nélküli szőlész más okból is tegye a helyben ojtást, mert azzal magát az egész nyáron át elfoglalja, s ha van anyija, hogy egyébként megél, munkájával lassan-lassan betelepíti szőlőjét; évek után azt veszi észre, hogy fáradságát egy kis értékes szőlő jutalmazza.

Azután ha lesz mit aprítania a tejbe, akkor azután ő is beállhat erejéhez képest azok közé, a kik a célirányosabb telepítést eszközlik

Aki talaját megfordítani nem képes, s gödröcskébe rakja be az alany ripária vesszőt s ha azt azután később akár fásan, akár zölden beojtja, midőn eldönti: *a talajt részben fordítja és porhanyítja*

Azután meg gyakorlatból mondva, ha az ültetés 3 évet meghaladta, ha a talaj jó munkában részesül, s ha annak trágyát is adnak: egészen erős, egészen jól termő szőlő lesz.

Mindezekből az a tanulság, aki teheti, ültessen kész ojtványokat, aki pedig kis pénzzel bír *az is ültessen úgy a hogy bír.* A fő, hogy szőlője legyen.

Én ismételten és ismételten kijelentem, hogy fordítatlan, de jól kezelt talajban, pláne trágyázva, a helyben ojtással is lehet igen szép szőlőt telepíteni.

Ez az én tiz éven át szerzett meggyőződésem.

Meszes talajbani telepítés.

Sok vidék van, ahol a meszes talaj végett, ripáriákkal a szőlőket felujítani nem lehet: őszintén mondva az ilyen helyen a felujítás iránt ripáriákkal *kísérletezni kidobott pénz, ajánlani bűn.*

Azért tehát akinek talaja erősen meszes, az a ripáriára ne is gondoljon.

Ezeknek figyelmét a mészálló fajokra kell fordítani. Ilyent eddig kettőt: *a szoloniszt és a jaquez* ösmerjük.

Ezen két faj ellenálló képessége, igaz, hogy kisebb, mint a ripáriacé, de mindig bírnak annyi ellenállási képességgel, *hogy velük alkalmas helyütt telepíteni lehet.*

A szolonisz és a jaquez teljesen ellentétes sajátssággal bírnak. A szolonisz a nedves talajban diszlik, ellenben a jaquez a száraz talajban éli világát.

Ezen fajok mondott tulajdonságait nagyon meg kell figyelni. Mert például, ha a Szolonisz száraz talajba ültetjük, elsárgul, elsatnyul, semmivé lesz; hasonlóan gyengén fejlődik a jaquez, ha az nedves talajba kerül.

Ezeknek megfigyelése mellett a gazda tisztában lehet magával, hogy talaja melyik fajt fogja jól nevelni.

Csak hogy úgy a jaquez, mint a szolonisz, kutyaliter rosszúl ered; nemesak sima, sőt még a jól gyökerezett vesszőből is marad el.

Ezen természeti tulajdonsága arra a következtetésre bírja az embert, hogy ha ily rosszúl gyökereznek! *akkor azokkal nem is lehet kézben ojtásokat eszközölni.*

Pedig hát nem úgy van egészen; mert sima jaquezban, kézben eszközölt ojtás — ha egyébként jól vitetett keresztül — *egészen jó sikert adott*

Volt rá eset, hogy amikor a sima ripáriába eszközölt nemesítés 33%-től sikert adott; ugyanakkor a sima jaqueznál 30%-tól volt a siker.

Sőt volt eset, amikor a sima jaquezban kézben eszközölt nemesítés éppen *semmivel sem adott kisebb sikert, mint a sima ripáriába nemesített; volt eset, hogy 40% eredményt is adott.*

Ezzel azt akarjuk bizonyítani, hogy a jaquez egészen alkalmas kézben ojtásra még akkor is, *ha az sima alonyba eszközöltetik.*

Az új szőlőkultúránál bár elismerték a jaquez mészálló képességét, még is kevesen használták a kézben eszközölt ojtást azon feltevésből indulva ki, hogy rosszúl gyökerezik, ennek alapján az eredmény is silány lesz,

Pedig mint a fennebbiekben állítottuk, a jaquez igen is alkalmas a kézbeni nemesítésre.

Ha sima jaquezba szándékozunk kézben nemesíteni, tisztában kell lennünk azzal, hogy miben rejlik a sima jaquez nehéz gyökerezése? S mikép lehet a jaquezt gyorsabb gyökérképződésre elősegíteni.

Ha a jaquez vesszőt ősszel eliskolázzuk, s tavaszon, midőn már rügyei pattogni kezdenek, kiszedve kézben beojtjuk, s azonnal elültetjük és jól megöntözzük, — vagy ha a vesszőt akkor vágjuk le midőn életre kelt s rögtön nemesítve azonnal elrakjuk, avagy ha a vesszőket előgyökereztetve ojtjuk: a siker nem marad el.

Azért tehát akinek kész telepe van, s ha az olyan helyen van, ahol a téli fagytól nincs mit félnie: *okosan cselekszik, ha a vesszőket a tőkén hagyja*, és csak akkor metszi le, ha életre kelni kezd. Ellenben, akinek telepe oly helyen fekszik, ahol a téli fagyok a vesszőkben kárttenni szoktak, *mulhatatlannal vágja le ősszel*, mivel a jaquez vessző könnyen elfagy: elfagyott vessző pedig sem ültetésre, sem nemesítéshez nem alkalmas.

Ebből folyólag, aki jaquez vesszővel akar telepíteni, vagy ezen akar kézben nemesíteni, saját érdekét szolgálja: *ha a vesszőt ősszel beszerzi és télen át maga gondozza.*

A jaquez helyes gondozása abból áll, ha azt levágatása vagy megérkezése után előbb 8—10 napig félig vízbe állítva hagyjuk. ezután az

alsó két izületről a vessző héjait lehántjuk, úgy hogy a folytonosság megszakadjon, más szóval a héj hézagos legyen.

Az így megtisztított vesszőt azután folyékony agyag pépbe félig bemártjuk, s azután jó porhanyós földbe eloskolázzuk.

Az eloskolázás úgy történjék, hogy előbb egy árok húzandó és pedig úgy, hogy annak egyik vége keletnek, másik vége pedig nyugatnak s így az egész árok délnek feküdjék.

A kiásott árok hátsó részén a föld harantosan levágandó s a vessző ezen harantos lapra egymástól legalább két ujnyi távolságra, fektetve berakandó úgy, hogy a felső vége a földből ki ne látszassék. Ha egy sor így végig berakattott s az utánna következő földdel betakartatott: ismét egy harantos lap képződik, melyre a másik sor rakható. S így folytatódik az oskola, úgy hogy a sorok egymástól legkevesebb 30 cm-terre legyenek.

Az oskolázás jól megöntözendő, s ha a víz a földet róla lemosta volna *felsirkazendő*, hogy a vessző hegye a levegővel ne érintkezzék.

A jaquez vessző alsó izületei ekként lepállonak. délnek feküdvén, a tavaszi nap korán életre kelti, s olyan erősen jelentkezik rajtuk az életjel, miszerint majdnem mind hajtani kezd.

A héjaiban lepállott s mintegy meggombásodott s életre kelt jaquezt ha nemesítjük, az ojtásnál különösen nagy gondot fordítunk arra, hogy ki ne szikkadjon, s ha azt Richter-féle eljárással beojtjuk és eloskolázza szárazság esetén alkalmas módon öntözzük: *igen jó sikert érhetünk*.

S így a jaquez közben egész pompásan nemesíthető,

Hasonlóképen jó sikert érhetünk el, ha a téli fagyoktól ment vesszőt akkor vágjuk le, midőn annak rügvei pattogni kezdenek. Ha a levágott vesszők alsó izületét ojtás előtt héjaitól részben megszabadítjuk, ha ojtás után agyagba mártva szabályszerűen eloskolázzuk és kezeljük.

Szintén sikeresen lehet dolgozni a jaquezzal, ha azt előbbgyökereztetjük, s midőn gyökereket hajtott, benemesítjük, s azonnal jó porhanyós földbe eloskolázzuk.

Vannak azonban sokan, akik a jaquezba nagyobb biztonsággal kívánnak nemesíteni. Ezek céljukat úgy érik el, ha a jaquez alkalmas beérett vesszőjét magasan beojtják, és a nemesítés eszközlése után a föld alá huzzák az egészet.

Az ilyen eljárással a siker biztos.

A szoloniszt éppen úgy kell kezelni, mint a jaquezt. És abból is kitűnő ojtványokat lehet előállítani.

Csak hogy én részemről a jaqueznak nagyobb jövőt jósolok, mert a meszes talaj legtöbbször száraz is, már pedig a szolonisz az erősen száraz talajban beadja a kulesot.

Czikkünknek célja tehát az volt, hogy a nagy közönséget a jaquezba *közben eszközlendő nemesítési eljárással megbarátkoztassuk*.

Csemege és borszőlő.

Az ojtvány szőlőkulturánál rohamosan hódítanak tért a csemege szőlők úgy amnyira, hogy sokan egyenesen arra helyezik a súlyt anélkül, hogy a helyzettel, a körülményekkel, a viszonyokkal számot vetnének.

Tökéletesen igaz, hogy nem lehet szebb látvány, mint egy szőlőfürtökkel telített fehér vagy piros Napoleon, vagy egy szépen kifejlődött Tokai angevina, avagy damaskusi Muskat s. a. t.

Ez mind igaz.

Igaz az is, hogy egy ily tőke rendes 1 méter távolságra ültetve megad 1—2 —, nem ritkán 4 kilo szőlőt is, mely csak 20 krajával számitva kilóját egy tőke 40—80 kr jövedelmet hoz.

Számitva csak 40 kr jövedelmet, egy magyar holdon levő 3000 termő tőkét, e szerint 1200 frt jövedelmet hozna.

Oly összeg ez, amely felett meglepődik az ember. Egy magyar hold szőlő bevétele 1200 frt! . . . Még felállításnak is meggondolatlan merészség.

És a gyakorlatban még is nagyon közel álló jövedelmet lehet előállítani, ha egyébként minden kellékekkel rendelkezünk.

De ne vegyük azt a merész összeget 1200 frtot, de vegyük annak egy harmadát 400 frtot, az is oly nagy összeg, melyből leszámítva évi 70 frt kiadást 6600 frt 5% tőkének felel meg.

S így egy hold csemege-szőlővel beállított termő szőlő, ha egyébként a helyi viszonyok teljesen alkalmasak, legkevesebb *6600 frt értéknek felel meg.*

Ezen teljesen megállható tétel lehetetlen hogy tette ne buzdítson, lehetetlen hogy a már anyagig benne levő szőlészt ne bátorítsa, s lehetetlen, hogy a megbicsaklott pénzintézeteket szőlőre adandó kölcsön tekintetében kedvezőbb elhatározásra ne bírja.

Ama többször hangoztatott kellékek és viszonyok, melyek a csemege-szőlő értékesítésére nagy befolyással vannak, első sorban is az, hogy közel essék valamelyik nagyobb népességű városhoz, ahol a kezdet éveinek termése vevőt találjon.

Mert az első években, midőn kevés terem: a kevéssel nem lehet szállítási összeköttetést létrehozni; mert akkor fogy el, mikor az üzlet megindul.

Kevesért nem jó nagyobb vevő. Kecskemétnek is az a szerencséje, hogy a csemege szőlő termelés nagyban eszközöltetik.

Második kellék, hogy ez illető telep ne essék távol a vasúti vagy hajózási összeköttetéstől.

Ha ezen kellékek megvannak, a harmadik az, hogy a csemege szőlő nagy mennyiségben termeltessék. Nem szabad itt arra törekedni, hogy csak nekem legyen, de arra hogy soknak legyen, hogy a kereskedelmet ide hozza.

Az sem helyes, hogy rengeteg faj gyűjteményű csemege faj szőlőkkel rendelkezünk, mert amint az a helyes, ha egyenlő bort birunk a

kereskedelembé vinni, úgy itt is az a helyes, ha egyenlő csemege szőlőt birunk felmutatni. S így a vidéket ily jellegben megösmertetjük.

Csak azután arra kell figyelemmel lenni, hogy a legkorábbi érő fajoktól a legkésőbb érő fajokig legyen beállítva, hogy állandó szőlőszállítást eszközölhessünk.

Nem kell megijedni a soktól, nem a túl terméstől. Hiszen Európának mily sok része van, ahol a szőlő nem terem, s ahova azt majdan szállítani lehet.

Ahol a kellekek nincsenek meg, ott csemege szőlőt természetien legalább nagyban nem helyes, ott a bor szőlő foglaljon helyet.

Ne higye azt senki, hogy a bor szőlő szintén nem ad hasonlóan jövedelmet. És felette tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a csemege szőlők jövedelme a bor szőlők jövedelmét megtöbszörözi.

Igaz, hogy kedvező körülmények között az jobban kifizeti magát, de a bor szőlő sem ad kedvezőtlen jövedelmet.

Például egy nemes kadarka, vagy mustos fehér, ezer jó, vagy fehér-kadarka tőke, ha jól van kezelve, jó trágyázott talajba megad $1\frac{1}{2}$ —3 kiló szőlőt.

Vegyünk rendes körülmények között $1\frac{1}{2}$ kilót, számítsuk kilóját mint hegyi szőlőnek 12—14 krjával, tehát átlag 13 krjával, egy magyar holdon számítunk 3000 termő tőkét s ha egy tőke 20 krt jövedelmez, 3000 tőke ad 600 frt jövedelmet.

Mielőtt tovább mennék, az igazságért híven meg kell említeni, hogy a csemegeszőlők egy nagy része rug, s egy része némely években pihen is. De meg több esélynek van kitéve, míg egyes fajok, ilyenek a nemes kadarka, a mustos fehér s. a. t. sohasem rugnak. Tehát termésük biztosabb.

A csemege fajok egy részről szintén lehet bort szűrni; csak hogy már így felhasználva, nem állhatja meg a versenyt a borszőlőkkel.

Égyedül a rozsdás muskolat az, mely csemegének is az összes fajok között a legédesebb és legillatosabb s bornak is egyaránt jó.

Még ide lehet számítani a mézes fehérét is, mely korán érésénél fogva mint csemege szőlő is szerepelhet, de nagy termését tekintve mint bor szőlő is megállja helyét.

Tehát alkalmas vidéken a csemege szőlő indokolt, de a borszőlő is mindig oly busás jövedelmet ad, hogy nem szabad azt a csemegeszőlő előnyére elhanyagolni. Különösen annak értékesebb fajait.

Kérdések és feleletek.

164. kérdés. B. lapjában az othelló szőlőről több ajánlatot olvastam. Nekem is van othelló szőlőm s ami róla állittatik, az igazságnak teljesen megfelel, s én teljesen meg vagyok vele elégedve. Csak a metszését illetőleg nem vagyok vele tisztában, arra kérem a t. szerkesztő urat, sziveskedjék értesíteni, jól járok-e el, ha szál vesszőre metszetem?

Köveskállya.

Veder Ferencz.

Felelet. Az othelló szőlő, ha szál vesszőre műveltetik, mindenesetre nagyobb termést hoz, csak hogy a fürtök és bogyók lesznek aprók, s így amit látszólag nyert, más oldalról elveszti.

Az othelló igen szeret teremni, s egész termést hoz, ha Ön csaposan metszi. Például hagyjon meg a tőke oldalán különböző irányban 3—4 csapot, s azt metsze 2—2 avagy 3—3 szemre. Ezen metszés mellett, ha a tőke elég erős és a talaj jó, egy tőn 2—3—4 kilót is könnyen terem.

165. Kérdés. Van nekem 5 hold homoki szőlőm 4 éves, azon kérdést teszem: mikor lesz alkalmas ezen szőlőket megmetszeni.

Az iránt is teszem kérdésemet: mikor alkalmasabb a hegyiszőlőket megmetszeni, tavasszal-e avagy ősszel?

Bpest.

V. G.

Felelet. A szőlők metszésére az alkalmas idő a tavasz már azért is, mert ha télen át esetleg a rügyek vagy lepállás, vagy fagy miatt elromolnak, akkor oda metszhetjük, a hol a szem ép és egészséges, s így az évi termést lehetőleg megmenthetjük.

Az elpállás valamint az elfagyás lapos helyeken szokott leginkább bekövetkezni. Elpállás, ha az őszy enyhe, esős; elfagyás, ha a tél nagy hideggel folyik le.

Ezek elleni óvatosság arra int, hogy ha egyébként nem szükséges, a metszést hagyjuk tavaszra.

Ellenben, ha a vessző értékesíthető, akkor a metszést ilyen helyeken mulhatlanul ősszel kell eszközölni, nehogy az esetleges téli fagy értéktelenné tegye.

Hegyoldalokban, ahol az eső sem idézhet elő pállást, mert lefolyik; a tél fagya sem szokott fagy károkat okozni a szőlő vesszőn, ott ha a vessző értékesíthető, bátran lehet ősszel metszeni.

Némelyek az őszi mesztést úgy eszközlik, hogy a csapokat a szokottnál hosszabbra hagyják, azért, hogy tavaszon újra metszék.

Ezt teszik azon óvatosságból is, hogy ha esetleg a tél fagya az elmesztett vesszők bélesatornáit és ezen át a felső rügyet is megrontja, elfagyasztja, még mindig maradjon elég termő rügy.

A metszést tehát a vessző értékesítése szabályozza. Ha értékesíthető, ősszel vágjuk le: ha nem, csak tavasszal eszközöljük.

166. Kérdés. Ide csatolok két ripária levelet, s kérdem, valóban ripária portálist-e? továbbá kaphatnék-e 100 vagy 150 db gyökeres ripária portálist?

P. Tamási.

G. Béla.

Felelet. A kisebb levél eléggé négyszögletű volna, de nem látszik rajta, vajjon a bordázat között a szövet ernyő alakban kivolt-e domborodva. Inkább az látszik, hogy sima volt, azért tehát ha köve' áll is hozzá, nem valódi portálist.

Ez évben még nem adhatunk el r. portálist vesszőt, mert azt a telep nagyobbítására fordítjuk. Jövőre igen.

167. Kérdés. Magas fás ojtású jaquez ojtványt miként kell ősszel; célszerűen elrakni.

N.-Kanizsa.

T. L.

Felelet. A jaquez gyökeres vessző felette nagy százalék visszaeséssel szokott beállani, hasonlóképen az ojtvány is, azért azt nagy körültekintéssel kell ültetni és pedig a következőképen.

Amint a gyökeres jaquez ojtvány megérkezett, azonnal porhanyós föld alá helyezendő és megöntözendő, hogy annak gyökerei a legkevesebb ideig sem érintkezzenek a szabad levegővel.

A vesszők helyeit legezészerűbb, habár a föld fordított is, kigödörözni és a gödörbe előbb vizet önteni, hogy a mellék földrészek vízzel teljessenek.

Most a gödör fenekére 4—5 ujnyi vastagon port adunk, s azután a gyökeres ojtványt reá állítjuk, úgy, hogy az ojtás helye a föld színével legyen, s azután a két oldalon levő porhanyós földet huzzuk esendesen a gyökerekre, az ojtványt pedig állandóan rázogattjuk, hogy a föld a gyökerek közé jusson. Mikor azután a gödör jó formán megtelt, vízzel tele öntjük, s kezünkbe vett bottal össze-vissza keverjük, hogy péppé váljék, s azután a földet reá huzzuk és jól felsirkézzük.

Karóval ellátjuk, nehogy nyitás alkalmával a nyitók megsértsék.

Azonban csak a tavaszon metszük meg.

Az ilyen eljárás bár költséges és fáradságos, de sikert biztosít.

168. Kérdés. Több oldalról hallottam a ripária tomentoza dícsérni. Miután ez év őszén 4 hold földet szándékozom helybenojtásra telepíteni, azon kérdéssel járulok: hogy van-e több faj tomentoza? van-e azok között különbség? ha igen, melyik a legjobb a többi között? s általában alkalmas-e a ripária tomentoza?

Pécs.

P. G.

Felelet. A ripária tomentoza egyike a legdusabban termő alanyoknak. Ellenállósága igen nagy.

A zöldojtásra felette előnyösen eszközölhető. A fás ojtás azonban kissé kevesebb sikert ad, amennyiben a ripária tomentoza azaz szőrös ripária valamivel ritkább fajú mint a többi; különösen mint a ripária portálist.

Eddig csak két faj tomentózáat különböztettünk meg.

Először is általános ismertető jele a ripária tomentóza azaz szőrös ripáriának, hogy fiatal hajtásai valamint a levél bordái, sőt még a levél erezete is szőrös. Ez az általános jelleg; azért nevezik szőrös ripáriának.

Ez azután két részre oszlik. Egyiknek hajtásai rózsaszínűek és ezek igen dusan fejlődnek; a másik tejszínbe áttörő zöld színű fiatal hajtásokat hoz s ezek gyengén fejlődnek, csekély és gyenge hajtásokat hoznak; amiért is arra tessék törekedni, hogy oly tomentózáat szerezzen be, melynek fiatal hajtásai rózsaszínűek voltak.

Ha a hajtások megfásodnak, akkor is látható a különbség; mert a zöldes színű egész sápadt fehéres, a rózsaszínű pedig élénkebb színt ölt fel.

169. Kérdés. Kis lapunk múlt havi számában olvastam, hogy az o. m. g. egyesület által rendezett tanulmányi ut alkalmával a vendégeknek szerk. ur egy sima zöldojtással ez év tavaszán beültetett szőlőt mutatott be, amelyek nemcsak dus fejlődésűek voltak, de oly nagy siker érte el, hogy alig maradt el 2—3%-töli.

Miután általában azt hirdették a szaklapok, de úgy emlékezem t. szerkesztő ur is annak adott kifejezést, hogy a zöldojtványokat legcélszerűbb helyhen eldönteni, s nem célszerű azt levágni és máshová vinni elültetni; miként járt el t. szerk. ur, hogy mégis oly rendkívüli eredményt ért el? avagy ellehet-e azt egyáltalában máskor is érni?

Kalocsa.

G. J.

Felelet. Tökéletesen igaza van a kérdést tevő urnak abban, hogy a sima zöldojtások elültetését eddig nem igen ajánlottuk mi sem. Tökéletesen igaza van abban is, hogy nálam ez év tavaszán elültetett mintegy 6000 sima ojtványból alig maradt ki valami. S hogy azok bámulatos fejlődést értek el.

Oly bámulatosat, miszerint a nálam volt vendégek majdnem kétkedtek, hogy azok sima ojtványok volnának, s azután azt hívék, hogy talán a nemes gyökerekről élnek,

S miután ezt sem tapasztalták, épp úgy figyelem tárgyává tették, mint én magam.

A siker először is abban keresendő, hogy az ojtványoknak, úgy az alany, mint a nemes részei teljesen bevoltak érve. Másodsor abban a kedvező időjárásban, mely ez évben mindenféle ültetésekre nagyon kedvező volt.

Az eredményt a következő eljárással értem el:

Az ősszel levágott zöldojtás télen át gondosan elvermelve tartatott, úgy, hogy az ojtványok teljesen a földben voltak.

Tavaszkor a téli helyéről kiszedtük, az alsó két izület héját hézagosan megszakgattuk, s azután árokba harantosán délnek feküdve porhanyós földhe elhelyeztük úgy, hogy csak az ojtvány nemes részének hegye volt ki a földből, azután többször megöntöztük.

A jól eltakart, megöntözött, délnek fekvő ojtványok a nap melege által életre keltettek annyira, hogy legtöbbnek rügyei különösen a végén fent kihajtottak; de azon rügyek, melyek a töke képzésére hivatottak, csak dúzzadtak. Így a nemes felső hajtásai az életképes vesszőt megmutatják.

A tavasz már jól előre haladt, a föld eléggé átmelegedett, úgy ápril hó végén fogtunk hozzá az ültetéshez, s kitartott egész május 6—8-ig.

Az ojtványok fordított földre jöttek, melyek a télen lettek fordítva.

A lyukak előbb vassal kiszúrattak s utánna vastag fa-furóval bővítettek.

Az ültetésre kivett ojtványok azonnal föld alá takartattak, s az ültetésnél vizes pokróczban hordattak.

Beszereztem az országút leszedett sarát, s beszereztem kvarcos homokot. Mindkettőt nagy bor rostán megróztáltam, azután felesen összekevertem.

A lyukba előbb vizet öntettem, az ojtványt helyes fejezetre való tekintettel beállítottam a vízzel telt gödörbe, s azután a homok és útporából összekevert anyagot lassan mellé szórtam, s végre egy hegyes fácskával gyengén megtemtem.

A nemeset nem egy, de 2—3 szemre vágtam, s ujabban megöntöztem s a még biányzó földet reá öntöttem s azután kis zombikocskákkal betakartam.

Két hét elteltével a zombikocskákat újra széthuztam ; azután újra megöntöztem, betakartam, és egész késő szeptember hó első napjaiban a nemes részt gyökereitől megtisztítottam, mely alkalommal egész dus és erős gyökérzetük volt.

Igy értem el a fényes eredményt. Igaz, hogy sok bibelődéssel ; de mindent megfizet az, hogy egyszerre kész szőlőm van.

Eljárásomba a következők megfigyelendők.

A téli helyes elvermerelés, — hogy tavaszon a nap hevének feküdvé helyeztem el, — hogy porhanyós földdel takartam el, — hogy csak a nemes hegyei érintkeztek a levegővel, --- hogy az ojtványok kihajtva életképességüket láttam, — hogy künn akkor ültettem, mtdön a föld át volt melegedve, — hogy az ojtványokat nem engedtem kiszikkadni, — hogy a lyukakat fafűrővel bővítettem — hogy a lyukakba annyi vizet öntöttem míg meg nem telt, s így a környék egész nedves, vizes volt, — hogy útsarat és a kvarcos homokot összerostálva öntöttem a lyukba, — hogy megtemtem a lyukat, — hogy újra öntöztem, — hogy a metszést 2—3 szemre eszközültem, — hogy az ojtványt eltakartam zombikocskákkal, — hogy két hét múlva újra megöntöztem és végre, hogy egész későn gyökeréztem meg.

Ily eljárás mellett ön is érhet sikert, azután csak így leírva látszik az sok bibelődésnek, a munkában egészen egyszerű.

Különfélék.

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, ha valamelyes irányban felvilágosítást kívánnak, tegyék meg egész bizalommal kérdésüket, mi azt névvel vagy név nélkül, mint eddig, tetszés szerint, közöljük a válaszzal együtt.

Adás-vétel. Amely előfizetőinknek eladó vesszőjei volnának, tessék hozzánk a minőség és az ár megjelölése mellett a jegyzéket beküldeni. Iparkodni fogunk, hogy vevőt szerezzünk reá.

Eladunk :

80 ezer válogatott vegyes sima ripáriát.		
ojtás alá való ezre	. . . . .	15 frt.
ültetni való	»	8 »
oskolázni való	»	4 »
15 ezer gyökeres ripáriát		
ojtás alá való ezre	. . . . .	30 »
ültetni való	»	20 »
35 ezer sima jaquezt		
ojtás alá való ezre	. . . . .	12 »
ültetni való	»	6 »

4 ezer sima herbemontot ezre									
első osztály									12 frt.
második osztály									6 »
1 ezer gyökeres othellót, ezre									30 »
15 ezer sima othellót, ezre									
első osztály									20 »
másod osztály									10 »
Aki othellót rendel, egy két üveg othelló bort díjtalanul kap.									
4000 ezer gyökeres ojtványt, ezre									130 »
Nemes vesszők:									
Három magú nemes kadarka, válogatva ékojtáshoz, ezre									10 »
» » » párosításhoz » »									8 »
» » » vegyesen » »									5 »
Rozsdás muskolat válogatva ékojtáshoz ezre									15 »
» » » párosításhoz »									10 »
» » » vegyesen									8 »
Más nemes borfajok ezre									6 »
Csemege szőlővesszők ékojtáshoz, száza									3 frt — kr.
» » » párosításhoz »									2 » 50
» » » vegyesen »									2 » — »

A megrendeléseknél kérünk 25°/₁₀₀-tőli előleget, és egyúttal körülírni, hogy hol van a vasuti vagy hajózási leadó állomás. ?

Hozzánk intézett levelekhez kérünk 1 db 5 kros bélyeget esatolni, s azonnal válaszolunk.

„Ermelléki első szőlőajtványtelep”

Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

A telep a nagy-kágyai u. n. Aczél hegyen fekszik területe 15 kat. h. Parafával ojtott **gyökeres fás ojtványok**: *Olasz-Rizling, Alantermő, Nemes-Kadarka, Juhhark, Nagy Burgundi, Piros Bakar, Kővidinka* stb. fajtisztán vagy vegyesen is, *osztályozott alanyokon* nagyobb mennyiségben őszi szállításra.

ÉLŐSÖVÉNY (esemeték és magvak,)

Gleditsia (koronatövis, Krisztustövis vagy tüskéslepényfa.) Minden sövényközött a legelső, gyorsan fejlődik, nem esenevészik és sűrű izmos tövisseivel ember és bármilyen állatnak ellent áll. Szőlők és kertek körülkerítéséhez legalkalmasabb és legtartósabb örökös sövényt képez, árnyékot nem tart s a levegőt átterszti. Minden megrendeléshez rajzokkal ellátott ültetés és kezelési utasítás mellékeltek.

SOLONIS.

Teljesen fajtisztá, sima vessző osztályozva. Őszi szállításra nagy mennyiségben. — **Árjegyzék ingyen és bérmentve.**

Nagy Gábor, teleptulajdonos.

Kapható.

Összes szőlészeti eszközök, ojtókések, Richter-féle ojtógépek, — metsző ollók és kések, kézi fűrészek, és kis csákányok s. a. t. Gyöngyösön

BLATNICZKY IMRE kékesnél.

A megrendelések azonnal teljesítetnek, akár készpénz beküldés, akár utánvét mellett.

Ösmerősek, jól ajánlottaknak, valamint szőlészeti egyesületek és testületnek a megrendelések utánvét nélkül is elküldetnek.

Eladó szőlővessző.

Utánvétel nélkül szállítatik, így t. vevőim előbb látni fogják azt amiért pénzüket kifogják adni. Megrendelésnél az ár 50%-a előre beküldendő, a többi az átvétel után fizettetik ki.

Csege fajok sima:

Chasselas rouge ezre I. o. 8.50 II. o. 6.50	Mézes fehér sima ezre I. oszt.	5	frt
Chasselas blanc croquant I. o. 8.50 II. o. 6.50	Fekete nemes kadarka ezre	5	"
Chasselas fonteneb. blanc I. o. 8.50 II. o. 6.50	Olasz rizling ezre	5	"
Passatutte I. oszt. 20 frt. II. oszt. 15 frt	Rajnai rizling ezre	5	"
Chasselas de Thómeri I. o. 8.50 II. o. 6.50	Fehér mézes kadarka ezre	5	"
Chasselas rouge royale I. o. 8.50 II. o. 6.50	Piros dinka ezre	5	"
Muskat Hamburg I. o. 20 frt II. o. 15 frt	Fehér dinka ezre	5	"
Muscat Esoláta superba I. o. 20 f. II. o. 15 f.	Szlankamenka ezre	5	"
Muscat-Lunel I. oszt. 8.50 II. oszt. 6.50	Szagos sárféher ezre	5	"
Muscat frontignan rouge I. o. 15 f. II. o. 10 f.	Oportó ezre	5	"
Muscat frontignan blanc I. o. 15 f. II. o. 10 f.	Piros veltelini ezre	5	"
Muscat zöld I. oszt. 8.50 II. oszt. 6.50	Zöld veltelini ezre	5	"
Vander Loan I. oszt. 8.50 II. oszt. 6.50	Mustos fehér ezre	5	"
Mardlein angevine I. oszt. 8.50 II. oszt. 6.50	Vegyes bőtermő borfaj ezre	4	"
Kecskecsésű I. oszt. 8 frt II. oszt. 6 frt	Gyökeres 2 éves ezre	12	"
Vegyes csemege I. oszt. 8.50 II. oszt. 6.50	Ripária portálsiz ezre	10	"
	Vegyes ripária ezre	8	"

Borfajok.

Mézes fehér 2 éves gyökeres ezre 15 frt

Megrendelések Végh István szőlőkezelőhöz, Esztergom VI. ker., 141 szám alá kéretnek intézteni.

Nyomatott Kohn L. könyvnyomdájában Gyöngyösön.